

DOI 10.37491/UNZ.80.22
УДК 349.2

Яна СІМУТІНА¹

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ «ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ПРАЦІВНИКІВ»

Викладена позиція щодо монографії, присвяченої застосування правових механізмів захисту трудових прав працівників. Вказано на актуальність обраного напрямку дослідження відповідно до сучасних тенденцій розвитку науки трудового права. Охарактеризовано структуру проведеного дослідження та схвалено авторські визначення окремих положень та понять. Зроблено висновок про значення проведеного дослідження рецензованої праці для теорії трудового права і практики застосування трудового законодавства.

Ключові слова: захист, трудові права, законні інтереси, працівник.

В умовах реформування трудового законодавства та розвитку ринку праці особливого значення набувають наукові дослідження як загальнотеоретичних, так і практичних проблем захисту трудових прав та законних інтересів працівників. Незважаючи на появу за останні роки значної кількості наукових праць, присвячених проблемам правового захисту трудових прав працівників, все ще продовжує залишатись дискусійним чимало

¹ докторка юридичних наук, старша наукова співробітниця, провідна наукова співробітниця відділу проблем цивільного, трудового та підприємницького права, Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України (м. Київ), yana_simutina@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-7579-187X>.

теоретичних питань, що стосуються меж захисту трудових прав працівників, принципів захисту трудових прав та законних інтересів.

У процесі розвитку соціального діалогу та поширення договірного регулювання, зокрема й на сферу захисту трудових прав та законних інтересів, значний інтерес викликають альтернативні форми захисту трудових прав, які наразі залишаються малодослідженими наукою трудового права.

Впровадження нових, відповідних ринковим реаліям правових форм захисту прав та законних інтересів працівників зумовлює появу нових суб'єктів, що залучаються до системи захисту: ґрунтовного аналізу потребує правовий статус органів примирення. Відповідності сучасним реаліям потребує теорія суб'єктивних юридичних прав та законних інтересів працівників як суб'єктів захисту.

Ці та інші тенденції свідчать про актуальність та своєчасність появи в науці трудового права монографічного дослідження [1], присвяченого правовому механізму захисту трудових прав та законних інтересів працівників, у якому автору вдалося комплексно, з урахуванням доктринальних знань та традицій правової науки, висвітлити наявні проблеми у сфері захисту трудових прав і законних інтересів працівників, визначити актуальні форми та способи захисту, їхні елементи.

У дослідженні проведено ґрунтовний аналіз як вітчизняної, так і зарубіжної літератури в галузях трудового, цивільного процесуального та адміністративного права, норм чинного законодавства, а також і судової практики. Такий підхід дозволив автору випрацювати власне бачення правового механізму захисту трудових прав та законних інтересів працівників.

Заслуговує на увагу теоретико-правова характеристика правового механізму захисту трудових прав та законних інтересів працівників, у межах якої проаналізовано зміст цього поняття, визначено його складові елементи, а також окреслена його роль у забезпеченні та реалізації трудових прав працівників у сучасних умовах.

У монографії належна увага приділена всім основним елементам правового механізму захисту трудових прав та законних інтересів працівників, визначено специфіку змісту трудових прав та законних інтересів працівників як об'єктів правового захисту; з'ясовано юридичні права та обов'язки суб'єктів захисту трудових прав та інтересів; досліджено правові форм та способи захисту трудових прав працівників, надано їхню характеристику.

Комплексний підхід у роботі забезпечив повноту та всебічність огляду проблеми, теоретичних узагальнень автора і сприяв наданню пропозицій щодо нових концепцій вітчизняної науки трудового права.

Потрібно підтримати автора, що в основі механізму захисту трудових прав та законних інтересів працівників є їхнє право на захист. Вчений досліджує його, спираючись на соціальну природу трудового права, визначає право на захист як самостійне охоронне право, що виражається через можливість працівника вчиняти самостійні фактичні та юридичні дії та/або використовувати незаборонені законом засоби впливу на порушника.

У монографії запропоновано авторське бачення системи спеціальних принципів захисту трудових прав та законних інтересів працівника. На

основі аналізу законодавства та практики його застосування виділено такі спеціальні принципи: гарантованість захисту трудових прав і законних інтересів працівників; обов'язковість взаємних переговорів сторін з метою вирішення трудових спорів; вибір правової форми захисту та органу для вирішення трудових спорів у формально-визначених межах; оперативність (розумний строк) вирішення трудових спорів; обов'язковість виконання рішень щодо захисту трудових прав та законних інтересів працівників; безоплатність захисту; змагальність сторін спору.

Наукову цінність має обґрунтована в роботі чітка й аргументована позиція щодо специфіки змісту правовідносин захисту трудових прав і законних інтересів працівника. Автор наголошує, що вони здійснюються в межах охоронних правовідносин і за сутнісними юридичними характеристиками є двостороннім зобов'язанням. Зважаючи на це, пропонується розмежовувати суб'єктів таких правовідносин термінами «правоможна особа» та «зобов'язана особа».

У монографічному дослідженні детально характеризуються альтернативні форми захисту в трудовому праві. Зокрема висловлено власне бачення автора щодо визначення поняття самозахисту як правової форми захисту трудових прав та законних інтересів, висвітлені проблеми та перспективи застосування його на практиці.

Як і будь-яке самостійне наукове дослідження, монографія В. Я. Бурака не позбавлена дискусійних положень. Так, досліджуючи систему матеріально-правових способів захисту трудових прав та законних інтересів, автор зазначає, що такими є закріплені законом дії зобов'язаного суб'єкта на користь правоможної особи, що здійснюються в межах заявлених нею (правоможною особою) вимог задля запобігання або припинення порушення її трудових прав та законних інтересів. При цьому не згадується, що суб'єкт зобов'язаний вчиняти такі дії в силу виконання рішення органу, який здійснює захист. Однак надалі автор вказує на примусовий характер виконання рішень органів, які здійснюють захист і правильно зазначає, що без стадії виконання таких рішень захист не відбувається.

Наведені міркування мають дискусійний характер і не применшують наукову цінність рецензованої роботи.

Запропоновані висновки монографічного дослідження охоплюють низку питань, які є важливими як для загальної теорії трудового права, так і для правозастосування в частині використання та дотримання трудового законодавства. Рецензовану монографію можна охарактеризувати як приклад класичних наукових досліджень. Вона є важливим кроком на шляху розбудови трудового права України за європейським зразком.

Зважаючи на вищевказане, монографічне дослідження В. Я. Бурака становитиме інтерес не лише для науковців, а й для працівників трудової сфери, викладачів юридичних факультетів, аспірантів, студентів та широкого кола читачів.

Список використаних джерел

1. Буряк В. Я. Правовий механізм захисту трудових прав та законних інтересів працівників. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2021. 440 с.

Надійшла до редакції 12.06.2021

Yana SIMUTINA

V. M. Koretsky Institute of State and Law of National Academy of Sciences of Ukraine

Review of the Monograph «Legal Mechanism for the Protection of Labor Rights and Legitimate Interests of Employees»

The position on the monograph dedicated to application of legal mechanisms of protection of labor rights of workers is stated. The relevance of the chosen direction of research in accordance with modern trends in the science of labor law is indicated. The structure of the conducted research is characterized and the author's definitions of separate positions and concepts are approved. The conclusion about the value of the conducted research of the reviewed work for the theory of labor law and practice of application of the labor legislation is made.

Keywords: *protection, labor rights, legitimate interests, employee.*